

JOSEP ROVIROSA OLIVÉ, secretari general de la Fundació Consell de la Informació de Catalunya,

CERTIFICA: Que en relació a l'expedient núm. 13/2020 els membres del Consell de la Informació de Catalunya van adoptar per unanimitat i en reunió virtual online de data 9 de març de 2021 el següent acord, segons la documentació de l'expedient:

Expedient núm. 13/2020

ASSUMPTE: Escrit de queixa presentat el 12 de setembre de 2020 pel senyor C.T. en relació al programa *El Suplement*, de Catalunya Ràdio, emès el dia 12 de setembre de 2020. En concret, la queixa fa referència a la secció de viatges anomenada *Roda el món* que el periodista Xavier Moret fa en aquest programa. La queixa també s'adreça a la revista *National Geographic*. Pel que fa al programa *El Suplement*, el text de la denúncia afirma :“El mes vinent se celebraran eleccions a Tanzània i els polítics a l'oposició estan patint diversos atacs que afecten la seva integritat personal. El govern també està restringint l'activitat dels mitjans de comunicació tant locals com internacionals, tal i com denunciava aquest agost la BBC: www.bbc.com/news/topics/cjnwl8q4qdr/tanzania “

El text de denúncia afegeix que ,“enmig d'aquesta panorama, sorprèn que Catalunya Ràdio emetés aquest dissabte al matí un espai de 21 minuts sobre Tanzània on es descrivís una situació paradisiàca, on no es mencionés aquesta restricció de la llibertat de premsa i on, fins i tot es minimitzés els efectes del coronavirus.” I aporta el link de l'àudio del programa:

www.ccma.cat/catràdio/alcarta/el-suplement/tanzania-en-temps-de-pandemia/audio/1078519/

El text de la queixa considera, finalment, que el periodista Xavier Moret “ va conversar amb Roger Escapa sobre el país amb un to que deixava un dubte: aquest espai radiofònic va ser pagat pel govern de Tanzània? Durant la conversa el mateix Xavier Moret va dir que "havia rebut una invitació" i que havia estat 'rebut' pel

Director General de Turisme del país. Això vol dir que va fer-li una entrevista periodística o que li (va) anar a agrair que li hagués pagat el viatge? Va rebre algun altre tipus de compensació econòmica per promocionar el turisme del país?

Aquesta pràctica, que Xavier Moret cobri d'un tercer per parlar-ne a Catalunya Ràdio, és habitual?” I, en aquest sentit, la persona que presenta la queixa aporta altres links d'altres edicions del mateix programa on va intervenir Xavier Moret (Viena, la Toscana) per preguntar-se si “hi pot haver conflicte d'interessos?”

L'escrit de queixa s'adreça també a la revista *National Geographic*; en concret, del reportatge titulat “El Serengeti sin turistas”, firmat por Meritxell Batlle i publicat el 27 d'agost de 2020. Segons la queixa, el reportatge “recomana també el viatge a Tanzània i fins i tot de manera específica es mencionen diverses empreses com Surma Expediciones i Safari Bike Africa. Va cobrar Batlle d'aquestes empreses per recomanar-les? Va anar-hi en un viatge pagat pel govern del país? Si és el mateix viatge, Moret va cobrar també d'aquestes empreses?

CRITERIS DEL CODI DEONTOLÒGIC INVOCATS

La persona considera que en les dues informacions hi pot haver conflicte d'interessos i una possible vulneració del criteri 7 del Codi Deontològic del Col·legi de Periodistes de Catalunya:

07. Evitar el conflicte d'interessos

No es poden acceptar mai retribucions o gratificacions de tercers per promoure, orientar o publicar informacions i opinions. La recepció d'obsequis promocionals o commemoratius no pot ultrapassar el criteri estricte de la cortesia, segons els barems establerts per les organitzacions periodístiques. Tampoc no és admissible simultaniejar l'exercici del periodisme amb altres activitats remunerades que posin en perill els principis de veracitat i independència.

Cal rebutjar les fórmules de promoció o publicitat sota l'aparença deliberada d'informacions periodístiques.

Com a norma general, els professionals de la informació han d'evitar qualsevol situació de conflicte d'interessos, ja sigui d'àmbit polític, comercial, econòmic, financer o familiar, que posi en qüestió la credibilitat i imparcialitat de la seva funció.

Un cop rebuda la queixa, el CIC la va enviar als dos mitjans la queixa per poder realitzar les oportunes al·legacions.

AL·LEGACIONS

El 5 de novembre de 2020, Vanessa Farré, responsable de Relacions Institucionals de la CCMA, va enviar al CIC l'escrit d'al·legacions. Explica que la secció *Roda el món* "és una secció de lleure, on més enllà de l'actualitat, fa recomanacions culturals fruit de la seva experiència" i que "no és un espai de naturalesa informativa". Després de referir els nombrosos premis que ha rebut l'escriptor y periodista freelance al llarg de la seva trajectòria, afegeix que Xavier Moret es dedica des de fa molts anys "a escriure sobre viatges amb ulls de 'persona que visita' més que amb ulls de 'crònica d'un corresponsal". Segons l'escrit, "pel que fa als efectes del coronavirus, en cap cas es minimitzen", i recorda que el que diu Xavier Moret és que "oficialment hi ha poc Coronavirus". El text afirma que: "En relació al Director General de Turisme del país al que fa referència el Xavier Moret (...) comentar que a la secció s'acostuma a parlar d'un personant en el que el Xavier Moret s'ha fixat i l'ha fascinat per alguna cosa i és ell mateix que diu que podria parlar el president de Turisme de Tanzània – que els hi va fer una rebuda en un hotel per parlar de que era un país segur– però que parlaria del guia que van tenir i que els hi va fascinar que es du Nazari." Farré explica que un periodista de viatges, quan es desplaça a un lloc, parla amb moltes persones de tot tipus, institucionals i no institucionals. I diu que "no acabem d'entendre la inferència que es fa que per parlar amb aquest senyor, de facto, ja li ha hagut de pagar el viatge. No tenim cap constància d'això". La CCMA considera que "de l'escolta activa de l'àudio del programa es pot comprovar que no s'ajusta a la interpretació que fa el queixant". L'escrit conclou afirmant que "constatem que la secció no ha estat finançada, ni directa ni indirectament, pel govern de Tanzània i que no ens consta que el senyor Moret hagi rebut cap tipus de gratificació com

pressuposa el queixant d'una manera infundada" i, per tant, "no creiem vulnerat el criteri 7 del Codi Deontològic".

El CIC va demanar també al·legacions al periodista Xavier Moret, que va enviar per mail el 24 de desembre de 2020. Aquesta és la seva resposta:

"El viatge a Tanzània me'l vaig pagar jo i no he cobrat del govern de Tanzània per promocionar el país. Si vaig parlar a Catalunya Ràdio d'aquest viatge va ser perquè em semblava interessant, en uns temps en què per culpa de la pandèmia el viatjar s'ha posat difícil. En cap moment vaig parlar de política ni de mitjans de comunicació, si no de com era viatjar pel país en aquests moments de poc turisme i de com estava la fauna dels parcs nacionals més famosos. En el programa de viatges de Catalunya Ràdio parlo normalment de viatges que he fet en el passat. No he cobrat mai d'un tercer ni em dedico a promocionar països, sinó a narrar els meus viatges com una experiència personal."

D'una altra banda, el 29 de setembre de 2020, Ismael Nafría, director de la revista *National Geographic*, va fer arribar via email al CIC el seu escrit d'al·legacions, estructurat en tres punts, que reproduïm a continuació:

· "Només acceptem invitacions a viatges de premsa -pagats pels organitzadors- si ens semblen editorialment importants i de possible interès pels nostres lectors, i sempre ho fem sense cap compromís de publicació. En aquest cas, vam considerar que era molt interessant conèixer de primera mà la situació del turisme a Tanzània després de la primera onada de la COVID-19."

· "La nostra independència editorial és un aspecte fonamental de la nostra proposta als lectors. És precisament per respecte als nostres usuaris i als nostres anunciants que sempre identifiquem els continguts que són patrocinats i, per tant, pagats per un anunciament, en una fórmula coneguda al mercat publicitari com "branded content". Aquí es pot veure un exemple recent (en aquest cas, sobre Costa Rica: <https://viajes.nationalgeographic.com/es/interactivos/costa-rica-sj/>)."

· "Evidentment l'autora de l'article no va cobrar cap quantitat de les empreses o entitats mencionades a l'article. Això seria totalment contrari als nostres principis d'independència editorial. Les mencions realitzades responen únicament a la voluntat d'oferir un bon servei periodístic als nostres lectors, orientant-los amb consells pràctics."

PONÈNCIA

El tema plantejat és, sens dubte, un tema central en la deontologia periodística, com ho constata el nombre important de queixes que, en aquest sentit, ha rebut al llarg del temps el Consell de la Informació de Catalunya. Analitzem, en primer lloc, la queixa presentada. El senyor C.T. elabora un context sociopolític i de vulneració dels drets humans a Tanzània, un país que estava a punt de celebrar eleccions: polítics de l'oposició que pateixen atacs que afecten la seva integritat personal i restriccions a la llibertat de premsa, tot això enmig d'una pandèmia. Considera qui presenta la queixa que "enmig d'aquest panorama, sorprèn" l'emissió d'aquest contingut a *Roda el món*, "on es descriu una situació paradisiaca, o no es mencionés aquesta restricció de la llibertat de premsa i on, fins i tot es minimitzés els efectes del coronavirus". Convé aclarir aquest context perquè de la queixa se'n deriva que són

fets que es van intentar amagar o minimitzar com a prova indirecta del que és el nucli de la queixa i d'aquesta ponència: la existència o no de conflicte d'interès.

La informació parla de la realitat, i la informació especialitzada parla d'un àmbit més concret i estret d'aquesta realitat, la qual cosa, com la pròpia realitat, ens porta a algunes paradoxes. En aquest sentit, seria estrany i inusual que el comentarista d'una carrera de fórmula 1 a Abu Dhabi, per exemple, expliqués la situació política i les denúncies contra el règim fetes per Amnistia Internacional. S'espera que això ho faci, dins del mateix mitjà, una altra secció, que en aquest cas seria la de Internacional o, en el cas d'una emissora pública de ràdio, els serveis informatius. La secció del periodista Xavier Moret s'inscriu en el que podem denominar periodisme de viatges, i la seva finalitat és una altra. Tot i així, sí que creiem oportú considerar el tema de la pandèmia, ja que el mateix periodista aborda el tema. I, un cop escoltat el programa, no estem d'acord amb la interpretació que fa el senyor T., perquè el periodista diu textualment que “allà hi ha molt poc coronavirus, oficialment”. Ens sembla clara la ironia del senyor Moret per descriure la situació de la malaltia a Tanzània. El periodista també atorga poca importància a la font oficial (President de Turisme, segons Moret; Director General de Turisme, segons el senyor T.), quan diu: “podria parlar del president de Turisme de Tanzània, que ens va fer una rebuda en un hotel per parlar de que era un país segur, però això era més la cosa oficial.” I a continuació tria, com sol fer a la seva secció, com a personatge “fascinant” a un guia que es diu Nazari. Sembla estrany que, si ha rebut una invitació que implica que li han pagat el viatge i l'estada, no dediqui més temps al representant de l'Administració que al guia i que ni tan sols digui el seu nom”.

Pel que fa al tema central, el conflicte d'interès, un element que esmenta la queixa és que el mateix periodista diu que “vaig rebre una invitació per anar-hi per ensenyar-me que el país era segur”, sense que d'aquesta afirmació es pugui inferir de manera contundent que el Govern de Tanzània li pagués el viatge. De fet, el mateix senyor T. ho dubta al formular el tema en forma de pregunta: “Això vol dir que a fer-li una entrevista periodística o que li (va) anar a agrair que li hagués pagat el viatge?” Davant el dubte de qui presenta la queixa, la negació taxativa del periodista a les seves al·legacions. La ponència no troba cap fet que sostingui la sospita del senyor T. a la seva queixa.

Pel que fa a la informació publicada a *National Geographic*, el mateix director en les seves al·legacions reconeix que el viatge a Tanzània va ser “pagat pels organitzadors”, fet que, per si mateix, vulnera el criteri 7 del Codi Deontològic. Si, com diu, el viatge a Tanzània era editorialment important, qui ho ha de pagar és el mateix mitjà de comunicació. Perquè queda qüestionada la independència que el mateix director afirma que es manté. És cert que el periodisme de viatges fa recomanacions de llocs per allotjament o restaurants, però ho fa en plural, amb un ventall perquè el lector tingui coneixement d'una oferta àmplia. Aquesta funció orientadora del periodisme de viatge costa més d'entendre quan només es parla d'un establiment, com fa la periodista: “Lodges como el [Matawi Serengeti Luxury Camp](#), un campamento ubicado en Seronera y dotado de todas las facilidades, suelen estar llenos en estas fechas.” Una simple búsqueda en internet constata l'àmplia i variada oferta d'establiments que hi ha a la zona del parc. El mateix passa amb l'oferta de *touropersadors* i agències de safaris que hi ha al país, mentre que la informació analitzada només esmenta dos. És una pràctica que afavoreix comercialment a les empreses que apareixen a la informació i que considerem que entra en conflicte d'interessos amb la tasca informativa.

Per tot això el Consell de la Informació de Catalunya adopta el següent

ACORD

Per tot l'esmentat, el CIC considera que *National Geographic* ha vulnerat el criteri 7 del Codi Deontològic.

Respecte a la secció "Roda el Mon" del periodista Xavier Moret, emès dins del programa *El Suplement*, de Catalunya Ràdio, el CIC no troba que hi hagi vulneració de l'esmentat criteri.

I per que així consti s'estén la present certificació, amb el vistiplau del president, a Barcelona en data 9 de març de 2021. Certifico.

Vistiplau
Rafael de Ribot
President

Josep Rovirosa
Secretari General